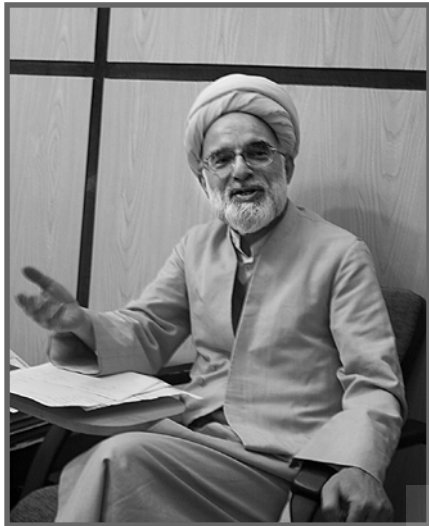

«نمایسته سالاری در مدیریت، یک اصل اسلامی، عقلانی و اقتصادی است»

گفت‌وگویی «اقتصاد ایران» با آیت‌الله قربانعلی ذری نجف‌آبادی، دادستان کل کشور

کارآمد بالفعل و بالقوه و حتی در دولت‌های قبلی بی‌توجهی می‌شود.

من در موضع‌گیری‌های مختلف اشاره کرده‌ام که باید از تجارب سه دهه گذشته که ارزان هم به دست نیامده، استفاده کنیم. تجارب گذشته مادر صنایع دفاعی و سدسازی که با فداکاری‌های بسیاری توأم بوده مفت به دست نیامده است. مطالعات طرح کرخه در سال ۶۲ انجام شده بود، اما این سد بعد از ۲۵ سال راه‌اندازی شد. سال ۶۲ کسی به فکر مترو نبود، اما ما به عنوان نمایندگان تهران در همان سال این طرح را در مجلس دنبال کردیم و اگر پیگیر نبودیم، الان متروی در کار نبود. فرودگاه امام، بندر شهید رجایی، فولاد مبارکه، راه‌آهن بافق-بندرعباس و بسیاری از کارهای دیگر، طرح‌ها و سرمایه‌گذاری‌های ۲۵ سال قبل به این طرف هستند. اگر میانگین عمر مردم جامعه به ۷۰ یا ۷۲ سال رسیده یا اگر نرخ بی‌سوادی در کشور بسیار پایین آمده، نتیجه زحمات مدیران سابق و مجاهدت‌ها و زحمات آنان است. اگر امروز می‌توانیم در یک مانور نظامی همانند مانور پیامبر اعظم (ص)، ده‌ها موشک را همزمان پرتاب کنیم، نتیجه تلاش و کوشش مدیران سابق و استفاده از تجربه آنان است، در حالی که ما زمانی برای تعمیر موشک‌های کاتبوشا هم مشکل داشتیم. بنابراین اگر امروز این همه تحولات در صنایع موشکی صورت گرفته، به برکت مجاهدت‌ها و فداکاری‌های مدیران و کارشناسان گذشته است. اگر این زحمات در طول ۲۵ سال گذشته نبود، کشور قدرتمند امروز نبودیم. به همین دلیل، باید از این تجارب حداکثر استفاده را ببریم. باید از تجارب عناصر هوشمند و مدیران لایق، کارآمد و کارآفرین بهترین استفاده را بکنیم. بنده اخیراً نامه‌ای به رئیس محترم مجمع تشخیص مصلحت نظام نوشتم و در آن توضیح دادم این موضوع که هر دولتی حق دارد مدیران را تغییر داده و جابه‌جا کند، طبیعی است. اما در بدنه کارشناسی کشور، قطعاً باید از افراد کاردان، باتجربه

آنها بسیار بالا و در حدود ۶ ساعت و ربع تا ۷ ساعت و ربع می‌باشد. همین شاخص‌ها باعث شده‌اند تا دو اقتصاد شرق دور، به دو ابرقدرت بزرگ اقتصادی امروز و فردای جهان تبدیل شوند. امروز این دو کشور از نظر فنی و تکنولوژیکی و صادرات کالا و خدمات، بازارهای جهانی را قبضه کرده‌اند. چین برای این که به شرایط امروز خود برسد، سیاست درهای باز و آزادی فعالیت‌های اقتصادی را اجرا کرد. آنها سپس با سازمان‌دهی و مدیریت خود نظام سوسیالیستی خود را تغییر ندادند، بلکه فقط دیدگاه‌ها و بینش‌شان را تغییر دادند. آنها می‌دانستند که با اتخاذ سیاست درهای باز، ممکن است برخی از مشکلات هم گریبانشان را بگیرد، اما ضمن برخورد قاطع با فساد، اساساً رابر این گذاشتند که یک تحول عظیم اقتصادی را با اتخاذ این سیاست به وجود بیاورند. همان‌طور که گفته شد، رشد اقتصادی بعضی از استان‌های چین حدود ۱۳ درصد است. به‌طور کلی، اقتصاد چین در ۲۰ سال گذشته با رشد بیش از ۱۰ درصد محصول ناخالص ملی روبه‌رو است. به عبارت دیگر، محصول ناخالص ملی این کشور طی مدت ۷ تا ۸ سال دوبرابر شده است. در چنین پیشرفتی، واقعاً نقش مدیریت به ویژه مدیریت استراتژیک، مهم بوده است. بنده چه زمانی که در مجلس، رئیس کمیسیون برنامه و بودجه بودم و چه در دولت و اکنون که در قوه قضاییه هستم، همواره اهمیت مدیریت را مطرح کرده‌ام. معتقدم به جای هر اقدامی، بهتر است مدیران خوبی پرورش دهیم تا سازمان‌دهی مدیریتی کشور را با اهداف و جهت‌های روشن به عهده بگیرند. ما اگر ۲۵۰۰ مدیر خوب در بخش غیردولتی و ۲۵۰۰ مدیر هم در بخش دولتی داشته باشیم تا امکانات و منابع را به خوبی هدایت کرده و به سیاست‌گذاری بپردازند، قول می‌دهم ظرف چند سال به یکی از بهترین کشورهای بدل شویم. مدیران مانند چرخ‌دنده‌ها عمل می‌کنند، اگر همه در یک جهت باشند، به نتیجه و فرآیند نهایی خواهیم رسید، اما اگر چرخ‌دنده‌ها همسو با هم عمل نکنند، در نهایت، عملکرد یکدیگر را خنثی کرده و نمی‌توانند کشور را به اهداف عالی‌اش برسانند. اگر مدیران خوبی در حوزه‌ها و بخش‌های مختلف داشته باشیم که همسو با هم در جهت توسعه اقتصادی کشور تلاش کنند تا به اهداف کمی و کیفی تعیین‌شده برسیم، مطمئن‌باشید از تمام امکانات کشور به خوبی استفاده‌شده و دیگر هیچ منابعی هدر نخواهد رفت و بهره‌وری ارتقا خواهد یافت. ما باید در تمام بخش‌ها و صنایع مزیت‌دار و قابل رقابت، هدفمان این باشد که جزو کشورهای برتر باشیم. این هدف میسر نمی‌شود، مگر با برنامه‌ریزی و سازمان‌دهی مدیران خوب و با تجربه که بدانند چگونه از تمام منابع کشور به خوبی استفاده کنند و برای رسیدن به اهداف بلندگام بردارند.

اقتصاد ایران: ولی همان‌طور که مستحضردید، گاهی دیده می‌شود به مدیران با تجربه و

اقتصاد ایران: حاج آقا! همان‌طور که مستحضردید و جنابعالی هم بارها در سخنرانی‌ها و اظهارنظرهایتان به آن اشاره فرموده‌اید، در حال حاضر کشورمان با چالش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و حتی مدیریتی روبه‌رو است. می‌خواهیم با جنابعالی در خصوص این چالش‌ها صحبت کنیم و راهکارهای رفع آنها را از زبان جنابعالی بشنویم.

من اگر بخواهم به ترتیبی که شما فرمودید، شروع کنم، بحث را از مورد آخر آغاز می‌کنم، زیرا همه چیز به مدیریت برمی‌گردد. در واقع، رفع تمام چالش‌ها از جمله مسایل مرتبط با سیاست‌های داخلی و خارجی و وضعیت اقتصادی و فرهنگی، به مدیریت و سازمان‌دهی و برنامه‌ریزی مربوط شود. باید قبول کنیم که در آستانه تحولات وسیع منطقه‌ای و بین‌المللی قرار داریم. اگر بخواهیم جایگاه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در ۲۰ سال آینده یا سده آینده را ببینیم، باید برگردیم به این موضوع که چگونه می‌خواهیم این کشور، ملت و منابع طبیعی و انسانی آن را مدیریت کنیم. به عبارت دیگر، برنامه استراتژیک ما برای این که کشورمان را به اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و آرزوها و آرمان‌های بزرگ آن برساند، چیست؟ چگونه مدیریت کنیم و چه سازمان‌دهی لازم داریم؟ چگونه می‌خواهیم ساز و کار آن را فراهم کنیم. با چه استراتژی، روش و متدهایی می‌توانیم به قله‌های بلند جهان دسترسی پیدا کنیم؟ در جهان امروز بسیاری از کشورها هستند که از نظر منابع طبیعی از جمله منابع انرژی و سایر امکانات خدادادی، وضعیت خوبی ندارند، اما آنها با برنامه‌ریزی، مدیریت و سازمان‌دهی مناسب توانسته‌اند قله‌های بلند توسعه و پیشرفت را فتح کنند و هم اکنون نیز با سرعت به سمت پیشرفت و توسعه گام برمی‌دارند. شما شرایط دیروز و امروز را بین، کره جنوبی و چین را بررسی کنید. بنده تحولات این کشورها را مطالعه کرده‌ام و این کشورها را از نزدیک دیده‌ام. چین ظرف ۲۰ سال گذشته با متوسط رشد اقتصادی ۱۰ درصد حرکت به جلو داشته است. بعضی از مناطق چین مثل شانگهای، با سرعت مضاعفی رشد کرده‌اند. در حال حاضر ذخایر ارزی چین به بیش از ۹۸۸ میلیارد دلار بالغ شده است. ذخایر ارزی ژاپن هم تقریباً همین مقدار است. چینی‌ها با این تلاشی که دارند، در سال ۲۰۲۵ یا حداکثر تا سال ۲۰۵۰، به اولین قدرت اقتصادی جهان تبدیل خواهند شد. این کشور علیرغم جمعیت یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون نفریش، مصرف بسیار محدود و در مقابل، تلاش و کار مضاعف، پس‌انداز و سرمایه‌گذاری بالا دارد. در واقع، کم مصرفی و قناعت، کار و تولید، پس‌انداز بالا و سرمایه‌گذاری فراوان از جمله شاخص‌های اقتصاد دو کشور ژاپن و چین به حساب می‌آیند. میانگین ساعت کاری در چین و ژاپن هفت ساعت و نیم است، ولی راندمان و بهره‌وری کار

شاهراه‌های اصلی را برای حرکت بخش خصوصی در راستای اهداف عالی نظام و کشور فراهم بکند.

اقتصاد ایران: برای تحقق این هدف به تغییر قوانین نیاز نداریم؟

چرا، به نظر بنده اگر یک بررسی جامع روی قوانین اقتصادی کشور انجام دهیم، بسیار خوب خواهد بود. البته قانون برنامه چهارم توسعه و آقاراه را روشن کرده است. خیلی از قوانین و مقررات کشور خوب هستند، اما هر جا احتیاج به اصلاح و تکمیل دارد، باید در جهت آن اقدام شود. در این میان، بیش از هر چیز عزم و اراده ملی و فرهنگ سازی لازم است. تغییر قوانین و برنامه‌ریزی مهم است، اما به شرطی که عزم و اراده ملی باشد. برای عزم و اراده ملی هم نیازمند فرهنگ سازی هستیم. برای تحقق عزم و اراده ملی باید مجلس و دولت و همه گروه‌ها و احزاب، همسو با هم حرکت کنند. باید از برخورد شعارگونه یا سیاسی و جناحی و سلیقه‌ای جداً پرهیز شود و از تمام ظرفیت‌ها و امکانات در راستای تحقق اهداف سند چشم‌انداز و عدالت اجتماعی و اشتغال و رفع محرومیت و حضور قدرتمندانه در عرصه بازارهای جهانی استفاده کنیم. بحث کوچک سازی دولت، خصوصی سازی، سیاست گذاری کلان، نظارت بر حسن اجرای امور و توسعه بخش غیردولتی و ایجاد نشاط و امید و اعتماد در جامعه، از امور مهمه‌ای است که جز با تدبیر و همت و تلاش محقق نخواهد شد. از خداوند متعال توفیق عزت و آبادانی دنیا و آخرت را برای کشور و ملت عزیز و بزرگ ایران مسألت می‌نمایم.

اقتصاد ایران: متشکریم.

ایجاد کنیم و آموزش بدهیم که کار یاد بگیرند. امروز نیروی انسانی و مهارت و تخصص، موجب اختراع و تکنولوژی می‌شود. جنگ و رقابت آینده جهان حتی در حوزه اقتصادی، جنگ نرم افزاری و برنامه ریزی است. ما امروز نیروی انسانی کارآمد و متخصص داریم، لذا می‌توانیم با استفاده از آنها در بازارهای جهانی حضور پیدا کرده و سهم خود را در اقتصاد جهانی به دست آوریم. ما باید در چشم‌انداز اقتصادی هدف ۱۰۰ میلیارد دلار صادرات نرم افزاری را قرار دهیم و از همه افراد کارداران و کارآمد و متخصصان دانشگاهی بخواهیم در راستای این هدف حرکت کنند. دولت و مجلس هم باید با قدرت تحقق این هدف را پیگیری نمایند. عزت و سربلندی ایران اسلامی در گروی افزایش بهره‌وری نیروی انسانی و سرمایه است. به همین دلیل، برای تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و برنامه چهارم توسعه، رشد بهره‌وری ۲/۵ درصد در نظر گرفته شده است. به نظر بنده، باید هدف رشد بهره‌وری رادر سطح ۴ درصد قرار دهیم.

اقتصاد ایران: چقدر برای خصوصی سازی و توسعه بخش خصوصی اهمیت قائل هستید؟

قطعاً خصوصی سازی باید در برنامه‌ها جدی گرفته شود. دولت باید مدیریت و بستر سازی نماید. برای رشد و توسعه اقتصادی، راهی جز خصوصی سازی و اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی نداریم. سهم بخش غیردولتی در اقتصاد ما باید به بیش از ۶۰ تا ۷۰ درصد رسیده و اکثر فعالیت‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری توسط بخش غیردولتی انجام شود. در مقابل، دولت باید بسترها و

و کارشناس استفاده شود. این مسأله بسیار مهم است و باید با جدیت دنبال شود. امیدوارم مسئولین محترم به این مسأله توجه داشته و از دانش و تجربه مدیران و کارشناسان زبده و شایسته که در نظام جمهوری اسلامی پرورش یافته‌اند، استفاده کنند که این عین شایسته سالاری است. شایسته سالاری یک اصل اسلامی، عقلانی و اقتصادی است و باید در تمام بخش‌ها مورد توجه قرار گیرد. تجربه ارزشمند یک مدیر، متعلق به کشور و ملت است. ما امانتدار ملت هستیم، لذا باید از این امانت به خوبی استفاده کنیم. امروز هم در بعد داخلی و هم در بعد بین‌المللی و در تمام بخش‌ها و حوزه‌ها، دارای تجارب خوبی هستیم. اگر امروز جوانان افتخارآمیز ما به تکنولوژی هسته‌ای دست یافته‌اند، به خاطر تلاش مدیران کارآمد در ۲۷ سال گذشته است که در کمیسیون بودجه آن روزها وقتی از ما بودجه می‌خواستند، می‌گفتیم هر وقت یک کیلومتر را آوردید، بودجه و پول می‌دهیم. اگر در ساغند یزد چاهی به عمق ۳۶۰ متر و قطر ۶ متر برای کشف سنگ اورانیوم زده شده، این تلاش و تجربیات سال‌های قبل است و مربوط به امروز نیست. باید قدر پیشکسوتان و نخبه‌ها و فرهیختگان را که تجربه آموخته‌اند، بدانیم، در جهت اصلاح، تکمیل، توسعه و ارتقا آن برآیند و ضعف‌ها را جبران و کاستی‌ها را کاهش دهیم. البته این موضوع نیاز به تدبیر حکیمانه، توجه به نیروها و سرمایه‌ها و استفاده از ظرفیت‌ها، احساس مسؤلیت همه جانبه و به کارگیری همه نیروها و استفاده از هر شخص در جای خودش خواهد داشت که بسیار حایز اهمیت و امیدبخش است.

به طور کلی، انتخاب مدیران لایق و با کفایت و آینده‌نگر و سپردن کارها به آنها، ۵۰ درصد کار است. در قرآن هم به سپردن کارها به افراد کارداران و مدیران لایق، تأکید شده است. داستان حضرت یوسف یک نمونه است. اما متأسفانه از داستان حضرت یوسف و زلیخا بیشتر یک عشق مجازی برداشت شده است، در حالی که یکی از شاه‌بیت‌های این داستان به مدیریت ۷ سال فراوانی و ۷ سال خشکسالی و سپس وفور نعمت مجدد اشاره دارد که مدیران وقت به رهبری حضرت یوسف (ع) برای سال‌های آینده تدبیر کرده و پشتوانه ساختند. برای این که کشور دچار مشکل نشود و همواره نیازها و تقاضاهای جامعه پاسخ داده شود، نیازمند تدبیر و آینده‌نگری هستیم. نباید درآمد نفت امروز را به بهای ارزان برای همین امروز خرج کنیم و در کارهای روزمره هزینه کنیم. باید به فکر فردا باشیم. به قول معروف، "یکسال بخور نون و تره، صد سال بخور نون و کره." ما باید به جای این که به مردم ماهی بدهیم، یا ماهیگیری، باید به آنها توربافی یاد بدهیم، که یک قدم جلوتر است. من به شما به عنوان یک طلبه می‌گویم، اسلام می‌گوید باید به مردم توربافی یاد داد. البته اگر کسانی هم نتوان هستند، باید به آنها ماهی هم بدهیم. کار و تلاش، شعار اسلامی است. کار، تلاش و مجاهدت و آینده‌نگری، حرف‌های ۱۴۰۰ سال پیش اسلام است.

پیغمبر از جوانی که تنبلی می‌کرد و کار و شغلی نداشت، اظهار کراهت می‌کرد و آن را ناپسند می‌دانست و می‌گفت از چشم من افتاد. ما باید برای مردم کار

دریا، صنعت و توسعه پایدار

استان ساحلی بوشهر با برخورداری از شاخصه‌های بی‌نظیری از قبیل دارا بودن ۱۳ درصد ذخایر نفتی، تولید ۷۰ درصد نفت فلات قاره و ۶۷ درصد ذخایر گازی کشور، صدور ۹۵ درصد نفت خام ایران از پایانه نفتی خارک و داشتن ۶۲۵ کیلومتر مرز آبی، میزبان هشتمین همایش صنایع دریایی کشور بود که به همت انجمن مهندسی دریایی ایران، دانشگاه خلیج فارس و مساعدت سایر ارگان‌های دریایی کشور طی روزهای نهم تا یازدهم آبان ماه ۸۵ برگزار گردید. در این همایش سه روزه، مقالات و دیدگاه‌های مختلفی در مدیریت، اقتصاد، صنعت، آموزش و تحقیقات وابسته به صنایع دریایی مطرح شد. کارشناسان و محققان صنایع دریایی با اشاره به امکان حضور جهانی ایران در این صنعت، در خصوص نقاط قوت صنعت دریایی کشور، معتقدند: حضور برند تولیدکنندگان داخلی در بازارهای جهانی، یکی از نقاط قوت صنعت دریایی کشور است که خود نشانه رشد قابل توجه این صنعت در بخش‌های طراحی و مهندسی، مواد و تجهیزات و سایر بخش‌ها در طی سال‌های اخیر می‌باشد. از امتیازات دیگر این صنعت می‌توان به بازار گسترده داخلی و خارجی آن اشاره کرد. اما در کنار نقاط قوت، صنایع دریایی از ضعف مدیریت صحیح در بخش دولتی و همچنین عدم همکاری جمعی برای حل مسایل رنج می‌برد.

به اعتقاد مسئولین برگزاری هشتمین همایش صنایع دریایی در بوشهر، در حال حاضر کلیه شرایط برای ارتقای این صنایع در کشور مهیا بوده و حمایت قابل قبولی هم از طرف مسئولین مملکتی دیده می‌شود. بنابراین نباید اجازه دهیم مشکلات مدیریتی و عدم برنامه‌ریزی و بخشی‌نگری، این فرصت طلایی را که پس از سالیان دراز نصیب صنعت دریایی کشور شده است، تهدید کند.

بازار پایدار و رو به رشد صنعت دریایی کشور و حجم زیاد و متنوع صنایع جانبی آن، قطعاً از مزیت‌هایی است که مسئولین باید به آن توجه نموده و با مدیریت مناسب، از این مزیت‌ها در راستای اشتغال‌زایی و توسعه کشور به ویژه در سواحل شمالی و جنوبی کشور استفاده نمایند.